Waterschapsverordening

Participatieverslag

Beleidsrijke wijziging waterschapsverordening

Waterschap Brabantse Delta

Waterschap Aa en Maas

Waterschap De Dommel

1. Over dit verslag

Dit participatieverslag beschrijft het participatietraject dat de drie Brabantse waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta en De Dommel hebben doorlopen van april tot en met juni 2026 in aanloop naar de beleidsrijke wijziging van de waterschapsverordening. Het verslag geeft een beeld van hoe het traject is ingericht, wie er betrokken zijn, wat er is opgehaald en hoe dat is verwerkt.

Het verslag is opgesteld door Vonc Communicatie in opdracht van de drie waterschappen. Het vormt een bijlage bij de besluitvorming over de ontwerp waterschapsverordening en dient als terugkoppeling aan de deelnemers aan het participatietraject.

2. Over de beleidsrijke wijziging waterschapsverordening

Wat is de waterschapsverordening?

De waterschapsverordening is het regelboek van het waterschap. Daarin staat welke regels gelden voor activiteiten in en rondom watergangen, sloten en waterkeringen zoals graven, dempen, bouwen bij water of het wegpompen van grondwater. Elk waterschap heeft een eigen verordening.

Waarom worden de regels aangepast?

Het klimaat verandert. We krijgen steeds vaker te maken met langere droogteperioden, hevigere regenbuien en toenemende druk op de waterkwaliteit. De huidige regels zijn niet altijd meer toegesneden op deze nieuwe situatie. Daarnaast zijn er in de afgelopen jaren nieuwe inzichten ontstaan over waterbeheer: water langer vasthouden in het gebied en de bodem sturend laten werken zijn nu leidend. De drie waterschappen passen negen regels aan op twee thema's:

- Water en bodem sturend: regels die ervoor zorgen dat water langer in het gebied wordt vastgehouden
- Klimaatbestendig bebouwd gebied: regels die bepalen hoeveel regenwater moet worden opgevangen bij nieuwbouw of verbouwing

De negen wijzigingen

De negen voorgestelde wijzigingen zijn:

- **Wijziging 1: Dempen en graven van watergangen**
  Duidelijkere eisen aan de inrichting, afhankelijk van het type gebied
- **Wijziging 2: Nieuwe duiker plaatsen:**
  De onderkant van een nieuwe duiker moet minimaal 5 cm boven de slootbodem liggen
- **Wijziging 3: Een poel graven**
  de vergunningsgrens gaat omlaag van 5.000 naar 1.000 m²
- **Wijziging 4: Onderbemalingen**
  Nieuwe en uitgebreide onderbemalingen zijn alleen nog toegestaan in uitzonderlijke situaties
- **Wijziging 5: Peilregulerende werken**
  Het aanleggen van een stuw of andere peilregulerende voorziening wordt meldingsplichtig
- **Wijziging 6: Profiel van vrije ruimte**
  Verduidelijking van de regels voor de vrije ruimte langs watergangen.
- **Wijziging 7: Toename verhard oppervlak**
  Compensatie-eis van 80 mm binnen en 100 mm buiten bebouwd gebied, plus infiltratie-eis van 10 mm
- **Wijziging 8: Bestaand verhard oppervlak aanpassen of afkoppelen**
  Eisen voor de omgang met regenwater bij aanpassing of afkoppeling
- **Wijziging 9: Retourbemalen**
  Buiten bebouwd gebied geldt een vergunningsplicht voor bronbemaling

3. Doel en aanpak van de participatie

Waarom participatie?

Bij een beleidsrijke wijziging van de waterschapsverordening zijn de waterschappen verplicht om te motiveren hoe belanghebbenden zijn betrokken bij de voorbereiding van de regels. Maar participatie is meer dan een wettelijke verplichting: de regels hebben directe gevolgen voor partijen die ze moeten toepassen. Gemeenten, terreinbeheerders, agrariërs en bouwbedrijven beschikken over praktijkkennis die de waterschappen zelf niet hebben. Die kennis is nodig om te toetsen of de wijzigingen werkbaar, uitvoerbaar en duidelijk zijn.

De participatievraag

De centrale vraag die aan alle deelnemers is gesteld:

Zijn de voorgestelde wijzigingen van de regels werkbaar en uitvoerbaar in uw praktijk?

Met vier subvragen:

Werkt dit?	beoordeling op werkbaarheid, uitvoerbaarheid en duidelijkheid
Waar knelt het?	terugkoppeling op effecten in de praktijk
Wat moet anders?	verbeterpunten op het bestaande ontwerp
Hoe dan wel?	concrete oplossingsrichting of alternatief

Participatieniveau

De participatie is ingericht als een praktijktoets: toetsend en verbetergericht, niet open of co-creërend. De beïnvloedingsruimte is vooraf duidelijk gemaakt: input kan leiden tot aanscherping van de regels, maar de juridische kaders en bestuurlijke verantwoordelijkheid liggen vast bij de waterschappen. Na de participatieronde volgt een formele inspraakprocedure, waarin iedereen officieel een zienswijze kan indienen.

Werkwijze

Voor het ontwerpen van de participatieaanpak is gebruik gemaakt van de Relevant Gesprek® methodiek. Deze methodiek biedt houvast bij het maken van keuzes over het doel van participatie, de betrokken doelgroepen, de gespreksvormen en de verwerking en terugkoppeling. De aanpak is opgesteld door SIR communicatie & participatie. De uitvoering is verzorgd door Vonc Communicatie.

4. De betrokken doelgroepen

De participatie richtte zich primair op professionele stakeholders die in hun werk direct met de regels te maken krijgen. Daarnaast was de participatie open toegankelijk voor geïnteresseerde inwoners en bedrijven.

Primaire doelgroepen

- **Medeoverheden**
  Provincie Noord-Brabant, 3 omgevingsdiensten (ODZOB, OMWB, ODBN), Platform Klimaatadaptatie en 55 gemeenten in het beheergebied van de drie waterschappen
- **Terreinbeheerders en natuur- en milieuorganisaties:**
  Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Brabants Landschap, VBNE, Federatie Particulier Grondbezit, BMF
- **Agrarische sector**
  ZLTO, LTO Nederland, Treeport en Cumela Nederland
- **Bouw- en vastgoedpartijen**
  Bouwend Nederland, NEPROM en Aedes
- **Georganiseerde gebruikers**
  HISWA-RECRON en Sportvisserij Nederland
- **Ondernemers en bedrijfsleven**
  VNO-NCW

Open toegankelijk

Naast de gerichte benadering van professionele stakeholders was de participatie open toegankelijk via de kanalen van de drie waterschappen. Geïnteresseerde inwoners, bedrijven en andere partijen konden reageren via het participatieplatform.

Afzender

De drie waterschappen traden gezamenlijk op als afzender. Alle communicatie verliep onder één gezamenlijke communicatielijn, zodat stakeholders die in meerdere gebieden actief zijn consistent werden benaderd

5. De participatieactiviteiten

De participatie is uitgevoerd langs drie sporen: ambtelijke bijeenkomsten met gemeenten en andere overheden, twee openbare webinars, en een online participatieplatform waarop alle doelgroepen konden reageren.

Ambtelijke bijeenkomsten

In de periode van maart tot en met mei 2026 zijn diverse ambtelijke bijeenkomsten gehouden, zowel intern als extern met gemeenten, de provincie en omgevingsdiensten. Zowel fysiek als online. Ook hebben organisaties via de mail vragen gesteld. De wijzigingen zijn ook besproken in bestaande overlegstructuren per regio en/of werkeenheid. Ook is er regelmatig 1 op 1 overleg geweest met de betrokken ambtenaren van de waterschappen.

Webinars

Op 6 en 7 mei 2026 zijn twee openbare webinars gehouden, toegankelijk voor alle doelgroepen:

- 6 mei: Klimaatbestendig bebouwd gebied (wijzigingen 7, 8 en 9)
- 7 mei: Water en bodem sturend en profiel van vrije ruimte (wijzigingen 1 t/m 6)

De webinars in cijfers

Aanmeldingen via het platform:

Alleen voor 6 mei:	50
Alleen voor 7 mei:	47
Voor beide webinars 6 en 7 mei:	113

Deelname:

Op 6 mei hebben 105 mensen deelgenomen (inclusief de presentatoren)
Gemiddelde aanwezigheid was 52 minuten en 29 seconden
Op 7 mei waren er 74 deelnemers (inclusief de presentatoren)
Gemiddelde aanwezigheid was 44 minuten en 42 seconden

Terugkijken:

Nadien is de opname van de webinars op het participatieplatform geplaats.
Dit leverde ook nog een aantal kijkers op.

Het webinar van 6 mei:	61
Het webinar van 7 mei:	31

Vragen die tijdens de webinars zijn gesteld, zijn verwerkt in de FAQ op het platform.

Participatieplatform

Van 9 april tot en met 22 mei 2026 konden mensen reageren op de wijzigingen via het participatieplatform www.brabantsewaterschapsverordening.nl. Het platform bevatte voor elke wijziging een factsheet, een FAQ en een reactieformulier. Reacties konden per wijziging worden ingediend.

De vragen die via het platform voor wijziging 2, 3, 4, 5, 7, 8 en 9 zijn gesteld:

- In hoeverre is de voorgestelde wijziging voor u uitvoerbaar?
  Keuze uit: goed, redelijk, moeilijk en niet
- Toelichting op uw keuze
- Heeft u een concreet alternatief of oplossing (uitgaand van hetzelfde resultaat)?
  Keuze uit: ja, nee
  Bij ja ruimte voor toelichting
- Hebt u verder nog aandachtspunten voor deze wijziging?

Bij wijziging 1 is de vraag naar een concreet alternatief niet gesteld.

Bij wijziging 6 is maar 1 vraag gesteld:

- Zijn er aandachtspunten die u mee wilt geven bij de verdere uitwerking?

Via het participatieplatform zijn in totaal 304 reacties ontvangen, verspreid over de negen wijzigingen. Onderstaande tabel geeft een overzicht per wijziging.

Reacties op wijzigingen in waterbeheer

	Totaal aantal reacties	Medeoverheden	Terreinbeheerders	Agrarische sector	Particulieren	Georganiseerde gebruikers	Bouw en vastgoed
Dempen en graven van watergangen	44	19	5	3	17	0	0
Nieuwe duiker plaatsen	29	10	3	2	12	2	0
Een poel graven	20	10	2	3	4	0	1
Onderbemalingen	26	9	4	4	9	0	0
Peilregulerende werken	20	6	4	3	7	0	0
Profiel van vrije ruimte	28	16	4	2	6	0	0
Toename verharding	57	42	1	3	6	0	5
Afkoppelen verharding	41	33	1	1	3	1	1
Retourbemalen	39	27	1	5	3	0	3

Via het contactformulier op het platform kwamen ook vragen en reacties binnen. De vragen zijn verwerkt binnen de FAQ of persoonlijk beantwoord en de inhoudelijke reacties zijn meegenomen als input.

Aanvullende inbreng

Naast de reacties via het participatieplatform hebben verschillende organisaties hun inbreng gedeeld via een brief of e-mail rechtstreeks aan de waterschappen. Het gaat om gemeenten, brancheorganisaties en bedrijven. Sommige van deze partijen hebben zowel via het platform als via een brief gereageerd. Ook deze aanvullende inbreng is meegenomen in het participatieverslag.

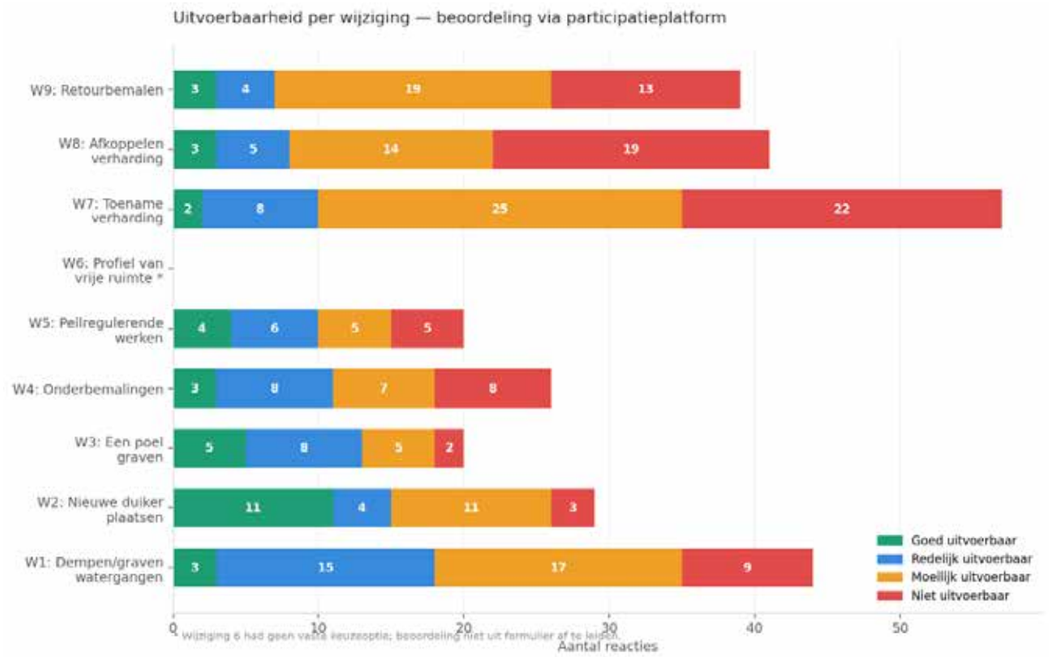
6. Wat heeft de participatie opgeleverd?

De participatie heeft het volgende opgeleverd:

- Een mogelijkheid voor belanghebbenden om kennis te nemen van de voorgestelde wijzigingen via meerdere kanalen (de websites van de drie waterschappen, een persoonlijke uitnodiging om te participeren, het participatieplatform, webinars en bijeenkomsten).
- Een mogelijkheid voor belanghebbenden om hun mening, zorgen en praktijkervaringen te delen.
- Inhoudelijke input die heeft geleid tot aanpassingen in drie van de negen wijzigingen.
- Inzicht in de bredere discussie over klimaatbestendig bouwen en de verhouding tussen waterschapsregels en gemeentelijk beleid, die relevant is voor de verdere uitwerking.

7. De opgehaalde inbreng

Onderstaand diagram toont per wijziging hoe de uitvoerbaarheid is beoordeeld door de deelnemers van het participatieplatform (goed, redelijk, moeilijk, niet).

Wijziging 6 had geen vaste keuzeoptie in het formulier; de beoordeling is voor die wijziging niet weergegeven.

Nu volgt per wijziging een samenvatting van de ontvangen reacties. De reacties zijn afkomstig uit vier bronnen: de webinars, de ambtelijke bijeenkomsten, de aanvulende inbreng en het participatieplatform. Interne reacties van medewerkers van de drie waterschappen zijn buiten beschouwing gelaten.

Wijziging 1: Dempen en graven van watergangen

Rode draad

De wijziging wordt inhoudelijk breed erkend als noodzakelijk, maar het draagvlak is kwetsbaar door gebrek aan concretisering en gebiedsdifferentiatie. Partijen missen duidelijkheid over wanneer wat mag, technische randvoorwaarden en hydrologische onderbouwing, en wijzen op risico's zoals wateroverlast, drainage-effecten en spanning tussen water vasthouden en afvoeren. De uitvoerbaarheid wordt verder bemoeilijkt door het ontbreken van kaartmateriaal (o.a. C-watergangen) en een onduidelijke inrichting van vergunningverlening en compensatie. Breed wordt gestuurd op kaartgebaseerde, gebiedsgerichte afspraken in plaats van generieke regels of casusgericht maatwerk.

Wijziging 2: Nieuwe duiker plaatsen

Rode draad

De maatregel wordt inhoudelijk begrepen, maar het draagvlak wordt beperkt door twijfels over technische werking en systeemeffecten. Er is een expliciet spanningsveld tussen water vasthouden en afvoercapaciteit, met zorgen over opstuw, dichtslibben en slechter functioneren van het watersysteem. Praktisch ontbreekt het aan duidelijkheid over welke watergangen onder de regel vallen, wat als 'nieuw' geldt en hoe de bodemhoogte wordt bepaald. Daarnaast speelt een gebrek aan samenhang met bestaande regels en systeemdoelen. De kernvraag is of de maatregel technisch valide en gebiedsgericht toepasbaar is.

Wijziging 3: Een poel graven

Rode draad

De wijziging wordt overwegend als logisch en werkbaar gezien, maar het draagvlak is afhankelijk van heldere definities en consistente toepassing. Er is onduidelijkheid over waar de regels gelden, wanneer een poel verdrogend werkt en hoe dit wordt getoetst, met name in relatie tot grondwater. Daarnaast is er onduidelijkheid over de samenhang met andere regels (bijv. waterberging) en de inrichting van vergunningverlening. De kern ligt hier niet in weerstand tegen de maatregel, maar in de behoefte aan uniforme criteria, betere afstemming tussen overheden en een eenduidige uitvoeringspraktijk.

Wijziging 4: Onderbemalingen

Rode draad

De "nee, tenzij"-benadering wordt inhoudelijk begrepen en deels gesteund, maar raakt een gevoelig spanningsveld tussen beleid en praktijk, met name in de landbouw. Het draagvlak is fragiel door onduidelijke uitzonderingscriteria en onzekerheid over toepassing en impact. Concreet spelen zorgen over wanneer een uitzondering mogelijk is (onduidelijke toetsing), de toekomst van bestaande onderbemalingen, impact op bedrijfsvoering en mogelijke schade, en handhaafbaarheid en regeldruk. Daarnaast ontbreekt voldoende inzicht in bestaande systemen en hydrologische effecten. Hierdoor verschuift de discussie naar de vraag hoe de maatregel concreet, uitlegbaar en werkbaar kan worden gemaakt, bijvoorbeeld via expliciet maatwerk of periodieke heroverweging.

Wijziging 5: Peilregulerende werken in B-watergangen weghalen

Rode draad

De wijziging raakt een gevoelige balans tussen eigenaarschap, bestaande peilsturing en vertrouwen in het beheer. Het draagvlak is voorwaardelijk en staat of valt met inzicht in waar peilregulerende werken liggen en hoe de maatregel uitwerkt in bestaande systemen, dat inzicht ontbreekt nu. De nut-en-noodzaak van een generieke vergunningplicht wordt expliciet bevraagd, mede omdat onduidelijk is hoe vaak verwijdering voorkomt en wat het effect is. Tegelijk spelen praktische issues rond definities ("peilregulerend werk", "achteruitgang"), ontbrekende inventarisatie en risico op verminderde flexibiliteit in peilbeheer.

Er wordt ook gewezen op ongewenste gedragseffecten, zoals terughoudendheid bij het aanleggen van nieuwe stuwen. Aangedragen alternatieven wijzen richting registratie bij aanleg (meldplicht + legger) als basis voor gerichte sturing bij verwijdering, in plaats van een generieke vergunningplicht.

Wijziging 6: Profiel van vrije ruimte

Rode draad

De wijziging raakt een spanningsveld tussen waterveiligheid en ruimtelijke ontwikkelruimte, en daarmee direct aan eigendomsrechten, bouwmogelijkheden en bestuurlijke afwegingsruimte. De richting wordt herkend, maar het draagvlak is voorwaardelijk doordat onduidelijk is waar, hoe en met welke consequenties het profiel wordt toegepast. De uitvoerbaarheid staat of valt met concrete afbakening (ligging, breedte, toepassingsgebied) en goede afstemming met gemeenten en provincie, omdat dit direct ingrijpt in bestaande plannen en investeringen. Partijen erkennen de noodzaak om ruimte voor het watersysteem te reserveren, maar de maatregel wordt als te abstract en potentieel ingrijpend gezien zolang niet duidelijk is welke ruimte wordt geraakt en wat dit betekent voor bestaande en toekomstige ontwikkelingen. De discussie draait daardoor niet om het doel, maar om de vraag hoe dit juridisch, ruimtelijk en bestuurlijk werkbaar wordt gemaakt.

Wijziging 7: Toename verhard oppervlak

Rode draad

Deze wijziging raakt het meest gevoelige en zwaarst betwiste onderdeel van de verordening, omdat zij direct ingrijpt in woningbouw, gebiedsontwikkeling en gemeentelijk beleid. De doelstelling wordt breed erkend, maar de uitwerking wordt door veel partijen gezien als disproportioneel, onvoldoende onderbouwd en in de praktijk vaak niet uitvoerbaar. Het draagvlak is daardoor laag en sterk conditioneel: het staat of valt met aanpassing van de normstelling, ruimte voor gebiedsdifferentiatie en een betere aansluiting op bestaande systemen en bouwpraktijk. Er is geen fundamentele weerstand tegen strengere eisen voor waterberging en infiltratie, maar de sprong naar 100 mm en de generieke toepassing op projectniveau worden als te hard en onvoldoende uitlegbaar gezien. De discussie kantelt hier van inhoud naar impact: partijen vragen zich af of dit haalbaar, betaalbaar en juridisch houdbaar is.

Wijziging 8: Bestaand verhard oppervlak aanpassen of afkoppelen

Rode draad

Deze wijziging raakt een zeer gevoelig spanningsveld tussen klimaatadaptatie en de uitvoerbaarheid van stedelijke beheeropgaven, en wordt door gemeenten gezien als direct ingrijpend in herinrichting, rioolvervanging en lopende afkoppelprogramma's. De doelstelling wordt breed gedragen, maar de uitwerking wordt ervaren als te generiek, te zwaar en in de praktijk vaak contraproductief. Het draagvlak is daardoor laag en sterk voorwaardelijk: het staat of valt met duidelijke definities, ruimte voor maatwerk en een betere aansluiting op gemeentelijke praktijk en investeringscycli. Partijen onderschrijven het belang van afkoppelen en infiltratie, maar vrezen dat de combinatie van een zware norm (in samenhang met wijziging 7) en toepassing in bestaande situaties juist leidt tot het tegenovergestelde effect: minder afkoppelen. De discussie draait daarmee om de vraag of de maatregel praktisch uitvoerbaar is en daadwerkelijk bijdraagt aan systeemdoelen.

Wijziging 9: Retourbemalen

Rode draad

De verplichting tot retourbemalen wordt inhoudelijk begrepen, maar stuit op brede en vrij eensluidende kritiek op de praktische haalbaarheid, met name in stedelijk gebied. Het draagvlak is laag zolang niet duidelijk is in welke situaties retourbemalen technisch en ruimtelijk daadwerkelijk mogelijk is en hoe proportionaliteit wordt geborgd. De uitvoerbaarheid staat of valt met heldere uitzonderingscriteria, inzicht in kosten en een betere afstemming tussen betrokken overheden. Partijen erkennen het belang van het terugbrengen van grondwater, maar zien een generieke verplichting voor alle bronbemalingen als in veel gevallen niet realistisch. De discussie draait daardoor vooral om de vraag of de maatregel technisch uitvoerbaar en kosteneffectief is, of leidt tot extra lasten zonder proportionele baten.

8. Analyse en conclusies

De reacties over alle negen wijzigingen laten een aantal overkoepelende thema's zien.

Richting breed gedragen, uitvoerbaarheid is de vraag.
De doelstelling: meer water vasthouden, klimaatbestendig bouwen, wordt door vrijwel alle partijen onderschreven. De kritiek richt zich bijna altijd op de uitvoerbaarheid in de praktijk, niet op de ambitie zelf.

Informatietekort als onderliggende zorg.
Bij meerdere wijzigingen is het voornaamste bezwaar dat basisinformatie ontbreekt. Bij wijzigingen 1 en 2 gaat het om het ontbreken van kaartmateriaal en vastgelegde slootbodemhoogtes door het waterschap zelf. Bij wijziging 5 is het van een andere aard: het gaat om het ontbreken van registratie van werken die door derden zijn aangebracht. Dit vraagt om andere oplossingen want registratie achteraf is niet mogelijk, aanlegmeldingen vooraf wel.

Verharding als spiegel voor een bredere discussie.
Wijzigingen 7 en 8 zijn veruit het meest besproken. De discussie gaat dieper dan alleen de uitvoerbaarheid: het raakt aan de hoogte van de norm zelf, de rolverdeling tussen waterschap en gemeenten, de verhouding met andere opgaven zoals woningbouw en de energietransitie, en de juridische grondslag voor het stellen van eisen aan activiteiten zonder directe lozing op oppervlaktewater. Dit is een principiëler verschil van mening dan bij de overige wijzigingen, waar de bezwaren vooral over concreetheid en uitwerking gaan.

Behoefte aan samenwerking.
Bij meerdere wijzigingen vragen partijen niet om minder regels, maar om betere samenwerking bij de uitwerking ervan. Gemeenten willen integraal maatwerk kunnen leveren in plaats van uniforme normen opgelegd te krijgen.

Regeldrukperceptie.
Een opvallend terugkerend geluid, ook bij wijzigingen die inhoudelijk worden onderschreven, is de ervaring dat de nieuwe regels de regeldruk verhogen. Meerdere reageerders benoemen expliciet dat ze regeldrukvermindering willen. Een aantal partijen plaatst dit signaal in een breder kader: de wijzigingen zouden niet aansluiten bij de gedachte achter de Omgevingswet, die uitgaat van het principe "ja, mits" in plaats van "nee, tenzij". Meerdere wijzigingen hanteren juist een nee, tenzij-benadering, wat haaks staat op die beweging naar minder regeldruk en meer ruimte voor initiatief.

Eigendomsrecht en vertrouwen als gevoelig thema.
Met name bij wijziging 5 (peilregulerende werken) en wijziging 6 (profiel van vrije ruimte) raken de regels aan eigendomsrecht en bestaande afspraken tussen waterschap en grondeigenaren. Dat vraagt om zorgvuldige communicatie.

Risico op contraproductieve effecten.
Een bijzonder signaal dat bij meerdere wijzigingen terugkeert: strengere regels kunnen het tegenovergestelde bewerkstelligen van wat wordt beoogd. Strengere bergingseisen kunnen leiden tot minder afkoppelen omdat projecten financieel onhaalbaar worden. Een vergunningplicht voor het verwijderen van stuwen kan leiden tot terughoudendheid bij het plaatsen van nieuwe stuwen. Dit paradoxale effect verdient aandacht bij de verdere uitwerking van de regels.

Beantwoording van de participatievraag

De centrale participatievraag luidde: zijn de voorgestelde wijzigingen werkbaar en uitvoerbaar in uw praktijk?

Het beeld verschilt per groep wijzigingen. Bij wijzigingen 1 t/m 6 (water en bodem sturend) is de toon overwegend constructief: de richting klopt, maar de regels zijn op meerdere punten nog onvoldoende uitgewerkt om als volledig werkbaar te worden beoordeeld. De bezwaren gaan vooral over concreetheid: definitiekwesties, het ontbreken van kaartmateriaal, onduidelijke compensatiecriteria en onheldere uitzonderingsgronden.

Bij wijzigingen 7 en 8 (klimaatbestendig bebouwd gebied) is de weerstand fundamenteler van aard. Hier gaat het niet alleen om onvoldoende uitwerking, maar om de norm zelf en om een principieel verschil van mening over de vraag wie verantwoordelijk is voor waterberging in stedelijk gebied. Een aanzienlijk deel van de gemeenten stelt dat dit een gedeelde verantwoordelijkheid is die om gezamenlijk beleid vraagt, niet om eenzijdige normstelling door het waterschap.

Bij wijziging 9 (retourbemalen) heeft de weerstand een ander karakter. De discussie gaat hier niet over ruimtelijke inpassing of rolverdeling, maar primair over technische haalbaarheid en proportionaliteit. Partijen erkennen het doel, maar stellen dat een generieke verplichting voor alle bronbemalingen in veel situaties niet realistisch is, met name in stedelijk gebied waar de benodigde afstand voor effectieve retourbemaling vaak niet beschikbaar is. De acceptatie is laag zolang niet duidelijk is in welke situaties retourbemalen redelijkerwijs kan worden verlangd en hoe proportionaliteit wordt geborgd.

9. Aanpassingen naar aanleiding van de participatie

- **Wijziging 1: Dempen en graven van watergangen**
  De wens om de regels voor het dempen en graven van waterlopen gebiedspecifiek te maken is opgepakt. Maar dit is vooralsnog alleen mogelijk voor peilbesluitgebieden en vrij afwaterende gebieden. Een gedifferentieerde kaart van watersysteemeenheden van voldoende kwaliteit is nog niet beschikbaar, waardoor een bredere gebiedsdifferentiatie nu niet mogelijk is.
- **Wijziging 2: Nieuwe duiker plaatsen**
  De bezwaren en twijfels over het hoger aanleggen van duikers zijn verwerkt in de regelgeving. Er is nu concreet aangegeven in welke gevallen het hoger aanleggen van duikers niet is toegestaan, zodat duidelijker is waar de regel wel en niet van toepassing is.
- **Wijziging 3: Een poel graven**
  De wens om duidelijke criteria te hebben over waar welke regels gelden, is uitgewerkt in de regels.
- **Wijziging 4: Onderbemalingen**
  De gevraagde duidelijkheid over in welke situaties een nieuwe onderbemaling is toegestaan, is opgenomen in de regels.
- **Wijziging 5: Peilregulerende werken in B-watergangen weghalen**
  De voorgestelde vergunningsplicht voor het verwijderen van peilregulerende werken vervalt. De nut en noodzaak blijkt klein doordat de locatie van deze werken vaak onbekend is, waardoor handhaving niet mogelijk is. In plaats daarvan wordt het aanleggen van peilregulerende werken meldingsplichtig, zodat het waterschap op termijn beter zicht krijgt op de ligging ervan.
- **Wijziging 6: Profiel van vrije ruimte**
  Voor deze wijziging worden nog geen gezamenlijke aanpassingen doorgevoerd. De drie waterschappen werken de uitwerking elk op basis van eigen inzicht en lokale situatie verder uit.
- **Wijziging 7 en 8: Toename verhard oppervlak en bestaand verhard oppervlak aanpassen of afkoppelen**
  Bij deze wijzigingen is aandacht gevraagd voor de verantwoordelijkheidsverdeling op het gebied van ruimtelijke ordening, de aansluiting op de uitgangspunten van de Omgevingswet, en de doelmatigheid van de voorgestelde regels.

  De compensatie-eis binnen bebouwd gebied wordt voorlopig gesteld op 80 mm. In de komende vier jaar wordt samen met gemeenten en koepelorganisaties toegewerkt naar de oorspronkelijke ambitie van 100 mm, in lijn met het actuele klimaatscenario H+ (zichtjaar 2100, beschermingsniveau T100). Buiten bebouwd gebied blijft de compensatie-eis 100 mm. Er geldt een overgangsbeleid: plannen in de ontwerpfase kunnen nog vijf jaar uitvoeren op basis van de bestaande normen; plannen die al zijn vergund hebben nog drie jaar. De beschrijving van de compensatie-opgave en de mogelijkheden voor invulling worden verduidelijkt. Het voorstel voor afkoppelen blijft ongewijzigd: vergunningsplichtig vanaf 10.000 m², met een minimale infiltratie-eis van 10 mm.

- **Wijziging 9: Retourbemalen**
  De urgentie van het vasthouden van grondwater en het belang van infiltratie wordt breed gevoeld en gedeeld. De voorgestelde aanpak - een vergunningplicht voor alle bronbemalingen - bleek echter niet in alle situaties doelmatig, met name binnen bebouwd gebied. Daarom geldt de vergunningplicht voor retourbemaling alleen buiten bebouwd gebied.
- **Wijzigingen specifiek voor Waterschap De Dommel**
  Naast de negen gezamenlijke wijzigingen heeft Waterschap De Dommel vier eigen wijzigingen voorgelegd: de vergunningplicht voor het verwijderen van duikers in A-watergangen, een algemene stop op de realisatie van nieuwe putten, de verankering van reserveringsgebieden voor waterberging, en het niet meer toestaan van het graven van nieuwe geïsoleerde wateren.

  Op deze vier wijzigingen zijn weinig tot geen reacties binnengekomen. Dit beeld is op zichzelf ook een uitkomst van de participatie: het duidt erop dat deze wijzigingen weinig weerstand of vragen oproepen bij de betrokken partijen. De vier wijzigingen gaan dan ook ongewijzigd door.

10. Vervolgstappen

Na vaststelling van dit participatieverslag en de aanpassingen door de drie dagelijks besturen, volgt de formele inspraakprocedure. Het ontwerp van de nieuwe waterschapsverordening ligt naar verwachting van 7 augustus tot en met 18 september 2026 ter inzage. Gedurende deze periode kan iedereen een officiële zienswijze indienen.

Alle deelnemers aan het participatietraject ontvangen een terugkoppeling via een brief, met daarin de doorgevoerde aanpassingen en een uitnodiging voor de formele inspraak.

Na de inspraakperiode worden alle zienswijzen beoordeeld en beantwoord. De algemene besturen van de drie waterschappen stellen de nieuwe verordening vervolgens definitief vast. De nieuwe regels treden naar verwachting in 2027 in werking.

Waterschapsverordening

Waterschap Brabantse Delta

Waterschap Aa en Maas

Waterschap De Dommel